

Voerendaal

\ samen op weg
naar een duurzaam
voerendaal

Energietransitie Voerendaal

- \ *Energietransitie Voerendaal*
- \ *Voor welke opdracht staat Voerendaal?*
- \ *Wat heeft Voerendaal al gedaan?*
- \ *De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld*

\ Foto: burgemeester
(copyright Wim Schols)

\ Inleiding burgemeester

Ons klimaat verandert en we staan voor grote uitdagingen. Niet alleen in Voerendaal maar wereldwijd, dat vraagt actie van ons allemaal. Een van de belangrijkste is de overstap, de transitie, van stroom uit fossiele brandstoffen naar duurzaam opgewekte energie. Dat de energietransitie iedereen aangaat, is na de inval in Oekraïne wel heel duidelijk geworden. We moeten niet alleen voor het klimaat "van het gas af" maar ook op het vlak van de energievoorziening onafhankelijker zijn. Daarom onderzoeken we op welke plaatsen in onze regio het duurzaam opwekken van energie mogelijk is en hoe we energie kunnen besparen. En wat we kunnen doen om onze woningen en gebouwen duurzaam te verwarmen. We willen de komende jaren op verschillende manieren energiebesparing stimuleren. Want alles wat we niet gebruiken, hoeven we ook niet op te wekken.

In deze special over de Energietransitie leest u meer over de opgave die Voerendaal heeft en hoe wij die samen met onze inwoners, ondernemers en onze partners willen aanpakken, vatten wij samen wat er tot nu toe al gerealiseerd is en hoe we samen verder gaan.

De gemeente Voerendaal neemt deze verantwoordelijkheid zeer serieus: wij hebben de ambitie uitgesproken dat Voerendaal in 2040 energieneutraal is. Dat betekent dat de energie die we met zijn allen gebruiken in

Voerendaal duurzaam wordt opgewekt, bijvoorbeeld met zonnepanelen of restwarmte. Dat is een flinke opgave!

Echter, om ons prachtige Voerendaal voor ons en onze volgende generaties schoon en leefbaar te houden moeten we samen aan de slag. Samenwerken aan een beter milieu, maar ook zorgen voor betaalbare woonlasten voor onze inwoners en nieuwe innovatiekansen voor onze lokale ondernemers.

Als gemeentelijke organisatie hebben we natuurlijk een belangrijke voorbeeldfunctie, die begint bij het verduurzamen van onze eigen organisatie en gebouwen. Daarnaast willen wij onze eigen inwoners motiveren, informeren en waar mogelijk ondersteunen en begeleiden bij de uitvoering van initiatieven. Ik nodig onze inwoners en ondernemers dan ook uit om actief te participeren en te investeren in een duurzame toekomst voor ons mooie Voerendaal!

Op onze gemeentelijke website, via social media en op informatiebijeenkomsten informeren wij u regelmatig over de verdere ontwikkelingen rondom onze Voerendaalse opgaven. Heeft u suggesties, vragen of opmerkingen dan horen wij die graag van u!

Wil Houben
burgemeester Voerendaal

\ Energietransitie Voerendaal

Ons kwetsbare landschap heeft schone lucht, water en grond nodig om er, in al haar natuurschoon, nog voor onze kinderen en kleinkinderen te kunnen zijn. Het gebruik van fossiele brandstoffen zorgt ervoor dat dit kwetsbare landschap aangetast wordt.

Om van de fossiele brandstoffen af te komen moet er duurzaam opgewekte energie komen. Daarvoor heeft de gemeente zichzelf een doel gesteld namelijk energieneutraal zijn in 2040. Verder heeft ze van het Rijk in het kader van het Klimaatakkoord een eerste opdracht tot 2030 gekregen.

Voor beide opgaven moeten we vooral energie besparen en duurzame energie zoveel mogelijk lokaal opwekken. Immers, alle energie die we besparen hoeven we niet op te wekken. Die duurzame energie kunnen we in Voerendaal alleen halen uit energie door zon. Grote windmolens zijn in het Nationaal Landschap Zuid-Limburg namelijk uitgesloten.

Die energie uit zon kun je met name opwekken door zonnepanelen op kleine daken, op grote daken, in ruimtes binnen de bebouwde kom, maar ook in het buitengebied, langs autowegen of op akkerland en weidegronden.

Ook hier heeft Voerendaal zijn beperkingen en zijn kansen. Uiteindelijk is wat wij in Voerendaal kunnen bijdragen aan een leveringszekere en betaalbare duurzame energievoorziening de optelsom van die lokale kansen en beperkingen. Als gemeente willen we daarbij vooral zelf het goede voorbeeld geven. We hebben al het succesvolle Zonnepanelenproject Voerendaal voor particuliere huishoudens gestart. We leggen de daken van de gemeentelijke gebouwen vol. We hebben al een goed beeld wat we met de hele grote daken in heel Voerendaal kunnen, maar ook dat dat beperkt is. We weten ook inmiddels dat er langs autowegen, in restructies of op voormalige stortplaatsen weinig tot niets te halen is. Dan is grootschalige duurzame opwekking via zon op landbouwgrond of weideland gewoon de grootste kanshebber in Voerendaal, willen wij onze verantwoordelijkheid kunnen nemen en willen wij voldoen aan doelen en gestelde opgaven. Dat we dat niet solistisch willen, maar via het gesprek en de participatie van de inwoners, mag inmiddels duidelijk zijn geworden.

Maar de komende tijd gaat het om het maken van keuzes om vervolgstappen te kunnen nemen in onze duurzame ambities. Dat kunnen we niet zonder de inbreng en participatie van onze inwoners en ondernemers.

\ Duurzame ambitie

In 2040 wil Voerendaal energieneutraal zijn.

In 2030 moet Nederland 35 Terrawattuur uit wind en zon op land opwekken.

Voerendaal moet hier 0,1% door energie uit zon aan bijdragen.

\ Voor welke opdracht staat Voerendaal?

\ Afspraken van nationaal naar Voerendaal

In 2015 zijn er in Parijs opnieuw wereldwijde klimaatdoelen afgesproken, die nodig zijn om verdere opwarming van de aarde en de gevolgen daarvan zo veel mogelijk te voorkomen. Om aan deze afspraken te voldoen hebben we een gezamenlijke opdracht om over te stappen van fossiele brandstoffen op duurzame energiebronnen zoals zon en wind. Net als in de rest van Nederland werken we daarom in Voerendaal aan duurzame, betrouwbare en beschikbare energie die voor iedereen betaalbaar is en zoveel mogelijk lokaal wordt geproduceerd.

Nationaal klimaatakkoord

In Nederland hebben we een nationaal Klimaatakkoord. In het akkoord staan meer dan 600 afspraken om minder broeikasgassen uit te stoten. Dat is nodig om de opwarming van de aarde tegen te gaan en zo de gevolgen van klimaatverandering te beperken.

Regionale Energiestrategie

De overheid heeft 30 energieregio's in Nederland opdracht gegeven net zoveel plannen te schrijven om aan de afspraken m.b.t. de gebouwde omgeving en elektriciteit te voldoen. En samen 35 Terrawattuur (TWh) uit grootschalige energie uit zon en wind op land te realiseren. Zo'n plan heet Regionale Energiestrategie: RES.

Samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties onderzoeken we hoe we meer energie kunnen besparen, waar we duurzame elektriciteit kunnen opwekken met zon en wind en hoe we stap voor stap van het aardgas af kunnen.

Regionale Energiestrategie Zuid-Limburg

De 16 gemeenten in Zuid-Limburg, de Provincie, het waterschap en Enexis werken hierin samen aan een duurzaam Zuid-Limburg. Dit gebeurt in drie deelregio's: Parkstad Limburg, Westelijke Mijnstreek en Maastricht-Heuvelland. Voerendaal is onderdeel van de Regionale Energiestrategie Zuid-Limburg.

Parkstad Limburg Energiestrategie

De samenwerkende gemeenten in Parkstad Limburg hebben naast de RES al in 2015 een gezamenlijks ambitie uitgesproken dat alle gemeenten in 2040 energieneutraal zijn. De toen nog acht en nu zeven gemeenten hebben hiervoor het kaderstellende beleid unaniem vastgesteld: Parkstad Limburg Energiestrategie (PALET 2.0).

In dit document zijn de kaders en de route beschreven om de energietransitie in de deelnemende gemeente aan te jagen en gestructureerd van de grond te krijgen.

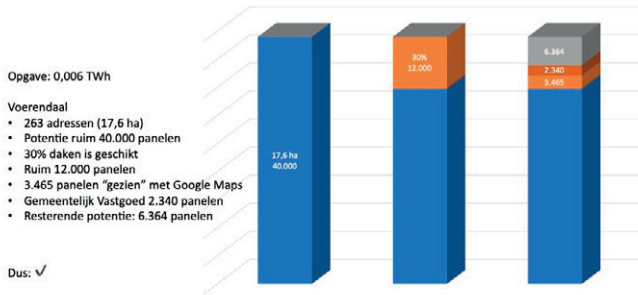
De ambities die de zeven gemeenten hebben uitgesproken zijn daarna vertaald in uitvoeringsprogramma's per gemeente. Deze programma's zijn vastgelegd in het document PALET 3.0.

PARKSTAD LIMBURG ENERGIETRANSITIE (PALET) PALET 3.0

\ Wat heeft Voerendaal al gedaan?

Trede1: Zon op grote daken (verkenning)

Zon op daken

Bekijken we Voerendaal van boven af, dan zien we dat er al op veel kleine daken zonnepanelen liggen. Niet alleen op woonhuizen maar ook op grote daken bij ondernemers, op gebouwen, loodsen en schuren. Ook op een deel van de gemeentelijke gebouwen liggen zonnepanelen. Elke gemeente in Zuid-Limburg heeft aangegeven hoeveel energie uiteindelijk door zonneprojecten op grote daken en op land kan worden opgewekt. Dat betekent dat we op zoek gaan naar zonne-energie op grote daken, parkeerplaatsen en op restgronden. Maar om voldoende zonne-energie op te wekken hebben we toch meer ruimte nodig. De beschikbare ruimte binnen onze gemeente is er voldoende, echter is deze ook kostbaar en kwetsbaar. Daarom moeten we samen de beste keuzes maken.

\ De Limburgse Zonneladder

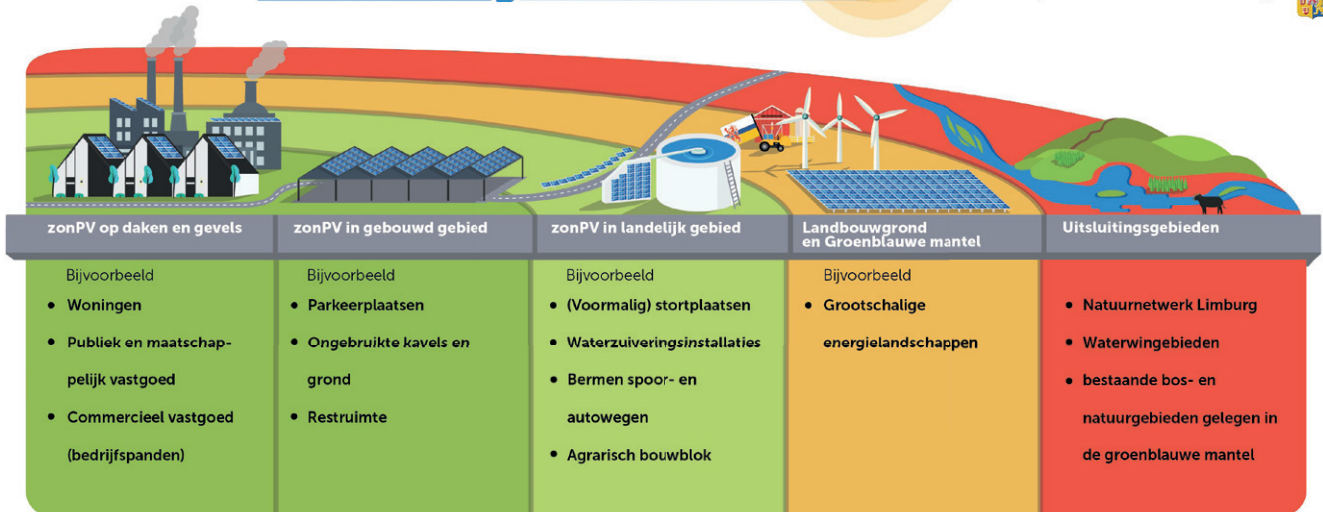
Zon op land maar onder voorwaarden

Met alleen zonnepanelen op daken kunnen we helaas niet de afgesproken energie opwekken. Er wordt daarom ook gekeken naar andere plekken in de gemeente, de zogenaamde zoekgebieden voor grootschalige opwekking. In ons gemeentelijk beleid is dan ook afgesproken dat wij op zoek gaan naar een manier om zonne-energie uitgebreid in te zetten. Windmolens zijn voornamelijk uitgesloten omdat deze niet passen binnen ons beschermd Limburgse landschap. In ons Voerendaalse landschap willen we echter ook niet overal grote zonneweides. Bijvoorbeeld niet in beschermd natuurgebieden. Maar waar dan wel? Daarvoor moeten we samen aan de slag met het opstellen van voorwaarden. Een eerste instrument dat we hiervoor kunnen inzetten is de Limburgse Zonneladder. In de zonneladder wordt beschreven welke plaatsing van zonnepanelen de voorkeur heeft en wat niet mogelijk is. Nummer 1 heeft de meeste voorkeur en nummer 5 is uitgesloten. Tweede instrument is een Beoordelingskader. De gemeenteraad heeft al bepaald dat zonneweides moeten rekenen op voldoende draagvlak, landschappelijk ingepast zijn, dat burgers mogen meedoen, de omgeving mee profiteert en dat de natuur verbetert t.o.v. huidig gebruik. Die begrippen moeten echter nog precies omschreven worden. Dat gaat de gemeente samen met de inwoners via een participatieproces vormgeven. De gemeenteraad gaat dan het Beoordelingskader vaststellen.

2101 2264 Limburgse zonneladder

De Limburgse Zonneladder

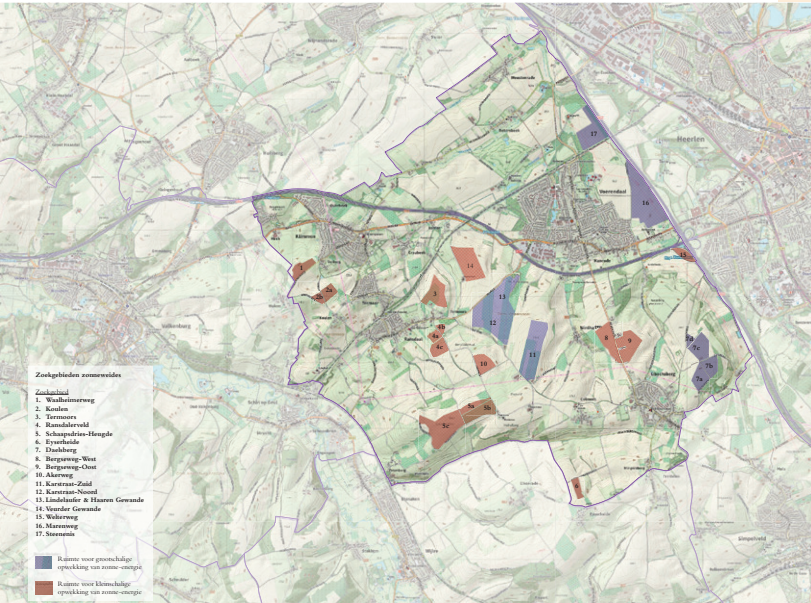
provincie limburg

Voorkeur ←

→ Uitsluiting

\ Stip op de horizon: locaties in kaart

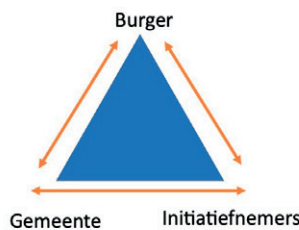

\ Kanskaart

Om samen kaders en criteria voor mogelijke zonneweides in Voerendaal op te kunnen stellen, is het belangrijk dat we binnen onze gemeentegrenzen kijken naar locaties waar we het absoluut niet willen en naar locaties die in principe niet uitgesloten zijn. Om dat te bepalen hebben we landschapsbureau Verbeek opdracht gegeven potentiële locaties in kaart te brengen.

Uiteindelijk zijn 230 ha binnen Voerendaal aangeduid als mogelijke locatie voor een zonneweide. Na een petitie van inwoners is dat nog maar ca. 170 ha. Bij een aantal gebieden met meerdere zoeklocaties kan er bijvoorbeeld maar één ontwikkeld worden. Maar voordat een initiatiefnemer daadwerkelijk een zonneweide kan ontwikkelen, moet het plan voldoen aan de strenge voorwaarden van het Beoordelingskader.

De initiatiefnemer van een zonneweide moet het plan voorleggen aan de inwoners. De gemeente wil daarvoor per zonneweide een driehoek burger-gemeente-ontwikkelaar organiseren waarbij alle partijen in een transparant proces hun argumenten pro en contra kunnen delen. Pas als er voldoende informatie over en weer is gedeeld kan een afgewogen oordeel gemaakt worden en wordt duidelijk of er voldoende draagvlak is voor het plan. Pas dan kan een initiatief kansrijk voor besluitvorming in de gemeenteraad zijn. Zo beschermen we dus ons kostbare landschap.

\ Inspanningsverplichting

Wij hebben afgesproken dat in Voerendaal, in 2030, ongeveer 0,035 TWh aan duurzame energie opgewekt wordt door grootschalige zonneprojecten. Omgerekend betekent dit dat Voerendaal 0,1 procent van de totale landelijke opgave op land voor haar rekening wil nemen. Door actief mee te denken en ons in te spannen een doel te bereiken dat niet alleen technisch haalbaar is, maar vooral ook past binnen de landelijke omgeving van Voerendaal, houden we de regie in eigen handen. Als het niet mocht lukken dan is dat voor het Rijk geen reden om van boven af een dwingend resultaat op te leggen.

\ Terugblik op inwonerbijeenkomsten

Op de gemeentelijke website vindt u onder het thema zonneweides de vragen, opmerkingen en de antwoorden hierop, die tijdens de informatiebijeenkomsten gedaan zijn. Ook de getoonde presentatie vindt u hier. Op de website staat ook een video waarin wethouder Ruud Braun samen met Simone van Trier in gesprek terugblik op de bijeenkomsten en belichten ze een aantal vragen en antwoorden.

\ Column wethouder Ruud Braun

\ Burgerkracht

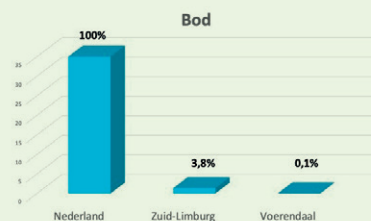
In de afgelopen weken heb ik velen van u mogen begroeten tijdens de bijeenkomsten over de energietransitie in Voerendaal. Het doel van de avonden was enerzijds om u te informeren (o.a. over de mogelijke aanleg van zonneweides binnen de gemeente) en anderzijds om reacties en vragen op te halen. Ik ben dankbaar voor alle waardevolle inbreng die we mochten ophalen. Een overzicht van alle vragen die tijdens de bijeenkomsten opgehaald zijn vindt u op de gemeentelijke website onder het thema zonneweides.

Over een ding waren alle aanwezigen het eens: willen we ons Limburgse landschap en ons klimaat in stand houden dan staan we samen aan de lat. Vanzelfsprekend niet zonder voorwaarden en niet tegen elke prijs. Nu is het moment om samen te bepalen welke kansen we willen benutten maar ook waar voor ons harde grenzen liggen. Samen maken we afspraken en stellen we kaders en bepalen we welke lading we geven aan begrippen als profijt, coöperativiteit en draagvlak. We staan aan het begin van een intensief traject waarin we als gemeente samen met onze inwoners en ondernemers keuzes moeten maken voor onze toekomst. Keuzes voor de huidige generaties, maar vooral ook keuzes voor onze kinderen en kleinkinderen. Ook al gaat het om minder dan 1% van het Voerendaalse grondgebied en 0,1% van de landelijke opgave.

Wethouder Braun is aanjager van zonnepanelen op daken. Er ligt een plan van bijna 2500 panelen op het gemeentelijk vastgoed!

Naast nadenken over de zonneweides gaan we ook aan slag met allerlei mogelijkheden om energie te besparen. Dat kan onder andere door te investeren in duurzame gebouwen en woningen, schoner rijden in elektrische auto's en aan de slag te gaan met de omslag naar duurzame warmteopwekking. En ook dat gaan we samen doen, gemeente, inwoners en ondernemers. Door samen in gesprek te gaan, kansen te pakken maar ook door samen grenzen te bepalen met een gezamenlijk doel voor ogen: een duurzaam Voerendaal!

Bod Voerendaal is 0,1% van 35 TWh nationale opgave RES

\ De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld

Een andere belangrijke pijler die helpt om de Voerendaalse energietransitie te bereiken is het verduurzamen van de gebouwen die eigendom zijn van de gemeente. Als gemeente moeten wij natuurlijk het goede voorbeeld geven. Dat doen wij niet alleen binnen de gemeente, maar we geven ook het goede voorbeeld naar de andere Parkstadgemeenten. Goed voorbeeld doet volgen: door het eigen vastgoed te verduurzamen willen wij ook andere (maatschappelijke) vastgoedeigenaren stimuleren hun gebouwen te verduurzamen. Op die manier zetten we samen belangrijke stappen naar een energieneutrale organisatie gemeente Voerendaal. De kennis en ervaringen die wij opdoen delen we graag met anderen.

Welke stappen hebben we al genomen?

We zijn gestart met een onderzoek naar de verschillende gemeentelijke gebouwen. Dat hebben we weer met deskundige bureau's gedaan: Driven by Values en Brink. Welke gebouwen zijn geschikt en waar zien we direct mogelijkheden om aan de slag te gaan. Uiteindelijk zijn op basis van de deskundigen tien gebouwen uitgekozen. Deze gebouwen blijven eigendom van de gemeente of worden ook in de toekomst gebruikt in hun huidige functie en ze worden door de gemeente zelf beheerd en onderhouden. Bovendien zijn deze tien gebouwen kansrijk door het (hoge) energiegebruik.

Bij de gebouwen die zijn uitgekozen is daarna gekeken welke duurzame maatregelen gedaan kunnen worden, wat deze maatregelen kosten en hoeveel er uiteindelijk bespaard kan worden op de energierekening en de CO2 vermindering. Een duurzaam gebouw betekent ook lagere exploitatielasten voor de huurder.

De verbeteringen zorgen in veel geval ervoor dat het gebouw aantrekkelijker wordt en dus beter te verhuren. Regulier onderhoud aan de gebouwen pakken we duurzaam aan door duurzame materialen te gebruiken.

Door per gebouw een energiematwerkpakket te bepalen met de beste en meest betaalbare duurzame oplossing kiezen we voor maatwerk. Dat is efficiënt en duurzaam. Voordat we met de gebouwen aan de slag gaan moet er nog nader onderzoek gedaan worden. Het uitgangspunt bij verduurzaming is om de verduurzamingsopgave ambitieus, maar betaalbaar, realistisch en uitvoerbaar te houden. De duurzaamheidsambities zijn hoog en het verduurzamen van de gemeentelijke gebouwen kan hierin bijdragen. Daarbij is het wenselijk om de lat zo hoog mogelijk te leggen. Dit betekent dat ieder gebouw optimaal verduurzaamd moet worden. Om die reden wordt momenteel gezocht naar een goede afweging om een gedegen keuze te maken welk duurzaamheidspakket het beste past bij ieder gemeentelijk gebouw. Hierbij houden we bijvoorbeeld rekening met natuurlijke vervangingsmomenten, hoog energieverbruik, aantrekkelijke verhouding tussen investering en besparing en zo voor.

Meer informatie over het verduurzamen van de gemeentegebouwen vindt u op de gemeentelijke website onder *verduurzaming vastgoed*.

\ Energie besparen in Voerendaal

Alle energie die niet gebruikt wordt, hoeft ook niet opgewekt te worden. Daardoor is energiebesparing de eenvoudigste manier om dichterbij een energie neutrale gemeente te komen. Daarnaast draagt energie besparen niet alleen bij aan de gestelde klimaatdoelen, maar het zorgt ook voor lagere energierekeningen. Wilt u als inwoner van Voerendaal meer informatie over het verduurzamen van uw woning dan kunt u terecht bij een van de volgende initiatieven:

\ Woonwijzerwinkel

Een project Parkstad Limburg samen met de Parkstad-gemeenten. Huiseigenaren kunnen in de 1500 m² grote showroom op de Rodaboulevard alles zien en uitgelegd krijgen wat te maken heeft met het verduurzamen van de eigen woning. Van warmtepompen, zonnepanelen, ventilatiesystemen, slimme thermostaten tot led-lampen. U krijgt deskundige en maar vooral onafhankelijke adviezen en verwijzingen naar subsidies, leveranciers en installateurs. De locatie van de winkel is Roda JC Ring 61 unit I, Kerkrade. U kunt ook terecht in de online winkel: www.WoonWijzerWinkel.nl.

\ Buurkracht

Samen met de buurt energie besparen? Met buurkracht krijg je het voor elkaar! Isoleren of zonnepanelen regelen met de hele buurt is nog nooit zo makkelijk geweest. Als je samen met je burens aan de slag gaat, kun je rekenen op hulp en advies. Buurkracht helpt bij het enthousiasmeren

van je buurtgenoten, het zoeken van leveranciers en het aanvragen van offertes. Gratis, onafhankelijk en gesteund door gemeenten en provincies. Neem een kijkje op de website: www.buurkracht.nl en neem contact met ons op.

\ De Omslag

Goed voor het milieu en goed voor de portemonnee. Onze energiecoöperatie staat voor iedere inwoner van de gemeente Voerendaal klaar om te helpen bij het maken van een keuze voor het verminderen van energieverbruik. Dit kan op diverse manieren, maar het start met het kijken naar het energieverbruik van uw woning. Door hier inzicht in te krijgen kan er ook gekeken worden waar energiereductie mogelijk is. Zie ook www.deomslag.org.

\ Energie uit de zon

De zon is een gratis energiebron. Elk jaar valt er duizenden keren meer zonne-energie op de aarde dan we jaarlijks als hele wereld gebruiken. Die hoeveelheid willen we gebruiken. Dat is een belangrijke bijdrage aan de verduurzaming van onze energievoorziening en het verlagen van de CO₂-uitstoot. In Voerendaal stimuleren wij onze inwoners al om zonnepanelen te plaatsen via het Zonnepanelenproject.

Zie ook www.zonnepanelenprojectparkstad.nl